

BEETHOVEN²

Concert **3**

PROGRAMA

I
J.S. Bach *Fantasia i Fuga en sol menor,*
BWV. 542 (Transcripció per a piano de Fazil Say)
Fazil Say *Silk Road*
W.A. Mozart *Concert per a piano i orquestra*
núm. 23 en La major, K. 488

II
L. Van Beethoven *Simfonia núm. 2 en Re major,*
op. 36
Fazil Say, piano
Rubén Gimeno, director

BREU COMENTARI AL PROGRAMA: ELS AUTORS I LES OBRES

Johann Sebastian Bach (Eisenach, Alemanya, 1685 – Leipzig, 1750). Mestre de mestres, espiritualitat, culminació tardana de les tècniques pròpies del Barroc. Orgue i clavecí. Cantates.

Fantasia i Fuga en sol menor, BWV. 542 (J.S. Bach, cap al 1720). Johann Sebastian Bach, considerat com el més gran intèrpret i improvisador d'orgue del seu temps, va mostrar sempre un gran interès per la fuga. *La Fantasia i Fuga en sol menor, BWV. 542*, coneguda com “la gran”, és una obra per a orgue d'efecte monumental. Resulta de la unió d'una fantasia molt avançada en l'aspecte harmònic per al seu temps, i una fuga rigorosa i modèlica, construïda a partir d'un tema derivat d'una cançó popular dels Països Baixos.

Fazil Say, en el difícil repte de traduir aquesta obra al llenguatge del piano, no es limita a incorporar a la mà esquerra les notes greus que a l'orgue s'executen amb els peus, sinó que reinterpreta en el llenguatge pianístic tot allò que percep com a essencial en l'obra original de Bach.

Wolfgang Amadeus Mozart (Salzburg, 1756 – Viena, 1791). Forjador, amb J. Haydn, de l'estil clàssic. Òperes, simfonies, concerts per a piano, quartets de corda. Genialitat i espontaneïtat.

Concert per a piano i orquestra núm. 23 en La major, K. 488 (W.A. Mozart, 1786). Dels vint-i-cinc concerts per a piano escrits per Mozart, disset corresponen als deu darrers anys de la seva vida, quan va viure a Viena. Els primers concerts d'aquest període, moderats en la dificultat i en l'orquestració, estan pensats per ser venuts en forma de còpies manuscrites a intèrprets desconeguts. A partir del concert núm. 15, Mozart els compon per tocar-los ell mateix en grans sales i acompanyat per nodrides orquestres; llavors el seu to passa a ser brillant i virtuosístic, i l'orquestració, rica i sòlida. És el cas del concert que escoltarem, el núm. 23, un dels més populars.

Mozart el va acabar dos mesos abans de l'estrena de l'òpera *Les noces de Figaro*. L'esperit operístic del compositor aflora en el segon moviment, segurament la part més remarcable de l'obra, escrit en l'estil i en la forma d'una emotiva ària lírica, i en el rondó del tercer moviment, ple de modulacions i canvis sobtats, que recorda la ràpida alternança entre els personatges en una escena d'òpera *buffa*.

Fazil Say (Ankara, Turquia, 1970). Brillant pianista i compositor turc format al seu país i a Alemanya. També gran improvisador de jazz. Pont entre les cultures d'Orient i d'Occident.

Silk Road (La ruta de la seda) (Fazil Say, 1994). Fazil Say, en aquesta obra, oposa el piano a una orquestra de cambra formada per instruments de corda i de percussió. És una música de llarga cavalcada, insistent i dramàtica, que evoluciona sovint en el terreny modal. El referent al folklore turc, present en molts moments, resulta potenciat quan el pianista, actuant directament sobre les cordes amb la mà, produeix uns efectes que evoquen el so d'un instrument popular.

Ludwig van Beethoven (Bonn, 1770 – Viena, 1827). Evolució del classicisme al romanticisme. Napoleó. Simfonies, concerts per a piano, quartets de corda. Llibertat i humanitat.

Simfonia núm. 2 en Re major, op. 36 (Ludwig van Beethoven, 1802). Beethoven escriu la segona simfonia en una època de gran desconsol i desesperació: des de fa un any nota els primers símptomes de sordesa. Malgrat això, el to alegre i enèrgic de l'obra no deixa entreveure el seu estat d'ànim.

Tot i que aquesta segona simfonia no posseeix el delicat equilibri formal i instrumental de la primera, en canvi és més agosarada i ampla de mires. Representa la culminació del simfonisme clàssic de Haydn i Mozart, i al mateix temps obre la porta a un món del tot nou, el camí personal del compositor. De l'obra en destaquem el segon moviment, un *largo* d'una gran inspiració, i una novetat: la contraposició dramàtica entre el grup dels instruments de vent i el de les cordes.

FAZIL SAY, “ EL MESTRE D’ANKARA”

Do, re, mi... Baix! Fa... Alt! Estic estudiant i, caram, és dur això de l’afinació! Els instrumentistes de corda o de vent i els cantants ens passem mitja vida lluitant amb aquest tema, i tot només per arribar a entonar simples melodies. Aquesta nit, entre somnis, he imaginat un món on tot sonava sempre afinat: una utopia!... Però, si ho pensem bé, des de finals del segle XVII tenim al nostre abast un instrument que ens apropa força a aquest ideal...

El teclat —veritable atlas de les notes musicals obert per la seva pàgina central— ens presenta tots els sons de l’escala arrencats i ordenats. En ell, gràcies als nostres deu dits i a la independència de les dues mans, podem desplegar melodies, polifonies i harmonies de fins a deu notes tan complexes com calgui, i el que és més important: tot sense haver de perdre ni un segon en l’afinació. Així, no és d’estranyar que, des de l’aparició del teclat fins als nostres dies, siguin pocs els compositors que no n’hagin estat al mateix temps uns destres executants.

Un exemple el tenim en Fazil Say, el gran músic nascut a Ankara, a Turquia, que ens acompanyarà en aquest tercer concert del Cicle Simfònic. És un intèrpret de piano excel·lent, amb una personalitat atípica i sorprenent, dotat d’un nervi i d’una força excepcionals. També és un electrizant improvisador de jazz capaç de traduir a aquest llenguatge peces de les procedències més diverses. I un interessant compositor amb un extens catàleg d’obres escrites en un llenguatge actual amb ressonàncies del folklore turc, que ha rebut encàrrecs i distincions d’institucions de primer ordre mundial. En definitiva, Fazil Say és un músic obert i polifacètic, dedicat a donar a conèixer arreu del món tant seves pròpies creacions (simfonies, concerts, oratoris, cançons, bandes sonores per al cinema i per a espectacles, adaptacions, improvisacions...), com obres d’autors de diferents èpoques i tradicions. En reconeixement a tot això, l’any 2008 va ser designat «Ambaixador per al Diàleg Intercultural».

Podríem preguntar-nos si Fazil Say està fent, al segle XXI i amb el piano de cua, una cosa semblant a allò que van fer en el seu moment els grans mestres del teclat que van marcar el curs de la història.

Johann Sebastian Bach, “el mestre de Leipzig”, en el declivi del barroc improvisava sobre els corals i amb les seves obres revolucionava l’escriptura del clavecí i de l’orgue; Wolfgang Amadeus Mozart, “el mestre

de Salzburg”, en el classicisme deixava bocabadats els assistents als salons aristocràtics de Viena i d’altres grans ciutats europees amb les seves composicions i improvisacions amb el fortepiano; i Ludwig van Beethoven, “el mestre de Bonn”, al llindar del romanticisme astorava les audiències vieneses amb la seva música i les seves improvisacions amb el primitiu piano. Tots ells virtuoses del teclat, tots ells improvisadors incomparables, tots ells compositors extraordinaris. Té sentit, per tant, alinear Fazil Say en aquesta tradició de mestres del teclat intèrprets/improvisadors/compositors. En aquest concert els retrem homenatge amb la interpretació d’una obra de cada un d’ells, sense oblidar-nos, naturalment, del nostre convidat Fazil Say (“el mestre d’Ankara”?).

En la primera part del concert, Fazil Say interpretarà tres obres que ell mateix ha triat i les presentarà ordenades de forma que cadascuna comptarà amb la participació d’un major nombre d’instruments. La primera, una transcripció per a piano sol que ell ha fet d’una obra de Bach, original per a orgue. La segona, una peça seva per a piano i orquestra de cambra, i la tercera, un dels concerts per a piano i orquestra més coneguts de Mozart.

A la segona part iniciarem el «**cicle Beethoven**» —la integral de les nou simfonies del mestre en tres temporades—, un dels reptes que l’orquestra s’ha proposat. Hi podrem escoltar la Segona simfonia. Durant aquest curs també interpretarem la cinquena i la setena.

I a més, encara ens traurem una carta de la màniga: a fi de celebrar els **25 anys de l’Orquestra Simfònica del Vallès**, que es compleixen enguany, en algun moment del concert, músics de vent i de percussió de l’orquestra interpretaran una «fanfara sorpresa». Hem encarregat peces d’aquest tipus a diversos autors i en cada concert n’incloem una. En aquesta ocasió serà l’obra del compositor mataroní Moisès Bertran.

EXPERIÈNCIES VISCUDES A «LES CADIRES DE “LA SIMFÒNICA” »

Testimonis de persones que ens han escoltat assegudes a les cadires situades entre els músics de l'orquestra.

Un concert únic. Tardor tardana, plou sobre el monestir adormit. Tarda al Palau, m'han convidat a pujar a l'escenari, per agrair-me una oferta de recitar. Som tres, rebuts molt amablement per la Pilar. Els músics de “la Simfònica” són ben acollidors, parlem abans de sortir a l'escenari a compartir emocions, també amb Jordi Cervelló, el compositor de la primera peça, Divertimento 2002; després sortirà a saludar. La perspectiva és diferent avui a la de tants dies de viure allà la música. Concert per a clarinet i viola de Bruck, Simfonia núm. 8 de Dvořák, amb la de Cervelló, són tres peces precioses: manen somriures, emanen del cor i la ment, transcendeixen la quotidianitat.

Gran música, gran interpretació, ho assaboreixes i ho deses perquè faci un massatge espiritual si vénen mals dies; missatge d'ànim a l'ànima, goig intensíssim. Sents la música diferent, t'envolta, ets allà al mig, és una vivència molt intensa. Després saludem el director, els ho agraiem perquè ha estat preciós, únic, una immersió en els sons més bells, enriquit perquè és compartit. La vida sense música seria gèlida, incolora i molt trista. Moltíssimes gràcies, Orquestra Simfònica del Vallès, moltíssimes gràcies, Palau.

Mariàngela Rovira

Barcelona, 20 novembre 2010. Concert 3 (temporada. 2010/11)

Gracias a todos los que forman parte de la Orquesta por habernos dejado compartir una experiencia de cultura inmersiva. Ha sido fantástico y seguro que jamás lo olvidaremos. Muchas gracias.

Damián Micenmacher

Barcelona, 18 setembre 2010. Concert 1 (temporada 2010/11)

Va ésser una experiència molt agradable escoltar la música situada enmig de l'orquestra, sobretot la primera part, darrere dels violins i les violes, i davant de la magnífica flauta de la Isabel Moreno. Els diferents sons m'envoltaven amb un gran equilibri.

Molt agradable també poder veure la cara del magnífic director Jaime Martín, tan expressiu i encomanant el seu entusiasme als músics i al públic.

Moltes gràcies per haver-me facilitat aquesta experiència.

M. Carmen Monpel Gatell

Barcelona, 30 gener 2010. Concert 6 (temporada 2010/11)

**SI TU TAMBÉ VOLS VIURE AQUESTA EXPERIÈNCIA,
TRUCA'NS.**

Informació: 93 727 03 00